

Урок 40 Лабораторна робота № 9. Визначення коефіцієнта тертя ковзання

Мета уроку:

Навчальна. Продовжити формування поняття «сила тертя»; сформулювати в учнів вміння визначати коефіцієнт тертя ковзання дерева по дереву; удосконалювати вміння використовувати динамометр для вимірювання сил;

Розвивальна. Розвивати критичне мислення учнів.

Виховна. Виховувати в учнів охайність під час проведення експерименту, дбайливе ставлення до лабораторного обладнання; виховувати учнів працювати в парах та групах.

Тип уроку: урок застосування знань, умінь і навичок.

Обладнання: обладнання лабораторної роботи.

План уроку:

- I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП
- II. ПЕРЕВІРКА ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ
- III. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ
- IV. ВИКОНАННЯ ЛАБОРАТОРНОЇ РОБОТИ № 9
- V. ПІДСУМОК УРОКУ
- VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

II. ПЕРЕВІРКА ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

III. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

IV. ВИКОНАННЯ ЛАБОРАТОРНОЇ РОБОТИ № 9

Тема. Визначення коефіцієнта тертя ковзання.

Мета: визначити коефіцієнт тертя ковзання дерева по дереву.

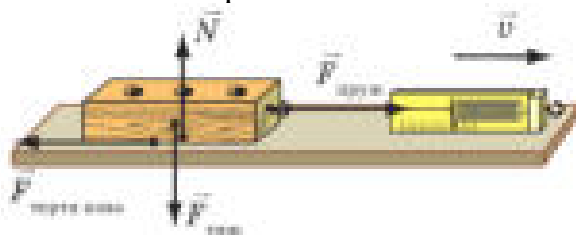
Обладнання: дерев'яний брусок, дерев'яна лінійка, набір тягарців, динамометр.

Хід роботи

Перегляньте відео за посиланням https://youtu.be/v_A-e6yM1Ls

Підготовка до експерименту

1. Які сили діють на брусок, який за допомогою динамометра рівномірно переміщують по горизонтальній поверхні.

2. Дайте відповіді на запитання.

- 1) Яка сила зрівноважує силу тертя?

---

2) Яка сила зрівноважує силу тяжіння?

3) За якою формулою визначають коефіцієнт тертя ковзання?

3. Визначте й запишіть ціну поділки шкали динамометра: $C_{\text{дин}} =$ _____.

Експеримент

Результати вимірювань і обчислень відразу заносьте до таблиці.

1. Підвісивши брусок до гачка динамометра, виміряйте вагу бруска, яка під час експерименту дорівнюватиме силі нормальної реакції опори:

$$N_1 = P_1 = \underline{\hspace{2cm}}.$$

2. Прикріпивши брусок до гачка динамометра, покладіть брусок широкою гранню на горизонтально розташовану лінійку. Рівномірно переміщуйте брусок уздовж лінійки (див. рисунок). За показами динамометра визначте силу тертя ковзання:

$$F_{\text{тер } 1} = F_{\text{пруж } 1} = \underline{\hspace{2cm}}.$$

3. Повторіть експеримент іще двічі, поклавши на брусок спочатку один тягарець, потім одночасно два тягарці ($N = P_{\text{брус}} + P_{\text{тяг}}$).

Номер досліду	Сила тертя ковзання $F_{\text{тер}}, \text{Н}$	Сила нормальної реакції опори $N, \text{Н}$	Коефіцієнт тертя ковзання μ

Опрацювання результатів експерименту

1. Обчисліть коефіцієнт тертя ковзання для кожного з трьох дослідів.

$$\mu_1 = \frac{F_{\text{тер } 1}}{N_1} = \underline{\hspace{1cm}}.$$

$$\mu_2 = \frac{F_{\text{тер } 2}}{N_2} = \underline{\hspace{1cm}}.$$

$$\mu_3 = \frac{F_{\text{тер } 3}}{N_3} = \underline{\hspace{1cm}}.$$

Визначте:

$$\mu_{\text{сер}} = \frac{\mu_1 + \mu_2 + \mu_3}{3} = \underline{\hspace{1cm}}.$$

2. Результати обчислень занесіть до таблиці.

Аналіз експерименту та його результатів

Проаналізуйте експеримент і його результати. Сформулюйте висновок, у якому:

- 1) вкажіть, яку фізичну величину ви вимірювали;
- 2) порівняйте отримані результати з табличним значенням коефіцієнта тертя ковзання дерева по дереву;
- 3) зазначте, які чинники вплинули на точність вимірювання.

Висновок

Творче завдання

Продумайте план проведення експерименту, який підтверджує, що коефіцієнт тертя ковзання не залежить від площі дотичних поверхонь. Проведіть цей експеримент. Запишіть отримані результати і проаналізуйте їх.

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Повторити § 21, Вправа № 21 (5-6)